

י"ט חשוון, תשפ"ב

25 באוקטובר 2021

לכבוד

פרופ' יונתן הלוי – יו"ר ועדת סל שירותי הבריאות לשנת 2022
חברי ועדת סל שירותי הבריאות לשנת 2022

הנדון: חלקן של התרופות הפסיכיאטריות בסל הבריאות - קריאה לצמצום פערים

ברכות חמות לכל אחת ואחד מכם על מינוייכם לתפקיד החשוב והמשמעותי כחברי ועדת סל שירותי הבריאות לשנת 2022.

אנו, עמותות מתמודדים ומשפחות וארגונים הפועלים בתחום בריאות הנפש, מייצגים אנשים המתמודדים עם מוגבלות נפשית ואת בני משפחותיהם, מסייעים להם ופועלים לקידום עניינם וזכויותיהם. מדובר באוכלוסיה של למעלה ממיליון נפש הסובלת במישרין ובעקיפין מפער משווע בתקצוב ובשירותים, כולל בתחום סל הבריאות. אנו פונים אליכם על רקע חלקן הזעום של התרופות הפסיכיאטריות בסל הבריאות ועדכונים זניחים של הסל בנוגע לכך לאורך שנים ארוכות.

לדאבונו, עניינם של מתמודדי הנפש מאופיין בהזנחה וקיפוח עמוקים, בכל תחומי החיים, לרבות מערך הבריאות. כך בעולם כולו, וביתר שאת בישראל. הפרעות בבריאות הנפש מהוות למעלה מ-20% מנטל התחלואה הכולל (שנגרם גם ממוות בטרם עת וגם מתחלואה ונכות) והן המחלה התורמת לו ביותר. חרף זאת, ההוצאה הציבורית לבריאות נפש בישראל מהווה לאורך שנים כ-5% בלבד מסך המימון הציבורי לבריאות (מול שיעור ממוצע של כ-10% במדינות מערב אירופה). לשמחתנו, שר הבריאות דהיום מכיר בתמונת מצב קשה זאת וחזר והצהיר על מדיניות המכוונת לשינוי של סדרי העדיפות.

מעבר לטעונים הבסיסיים של צדק וזכויות אדם, להשקעה בבריאות הנפש תרומה כלכלית למשק ולתוצר. לכך עדויות ברורות במדינות שאימצו אסטרטגיה מרחיבה בבריאות הנפש ובהמלצות חד משמעיות של ארגון הבריאות העולמי והבנק העולמי.

מבדיקה שנערכה על ידי גדי רוזנטל, כלכלן וחבר באחת העמותות, עולה בברור שההקצבה היחסית בסל התרופות לתחלואה הנפשית נמצאת בפער גדול לעומת המחלות האחרות, ואינה בהלימה לשכיחות התחלואה, השלכותיה התפקודיות והגופניות, והסבל שהיא מסבה. הניתוח הרב שנתי של החלטות ועדת סל הבריאות לגבי בריאות נפש ופסיכיאטריה מצורף לפנייתנו זאת.

פנייתנו איננה לקידומה של תרופה זאת או אחרת. אנו מבקשים להביא לתשומת לבכם תמונת מצב עגומה המחייבת שינוי – והדבר בידיכם.

התחלואה הנפשית פורצת בדרך כלל בגיל צעיר וחיים שלמים יורדים לטמיון. לצד מצבי פסיכוזא (המתקיימים בחלק מהפרעות ושלא בתקופות של רמיסיה) לתחלואה הנפשית הקשה השפעה מהותית על תפקודי יום יום, יכולת ניהול והתארגנות, תפקוד נפשי, תפקוד חברתי וכושר העבודה. כל אלה מסבים למתמודדי הנפש סבל רב ומשפיעים השפעה מהותית על ציבור גדול נוסף (בעיקר בני משפחה) התומכים בהם. למעלה משליש ממקבלי קצבת נכות כללית הם אנשים עם תחלואה נפשית וזאת קבוצת הנכים הגדולה ביותר בישראל.

התחלואה הנפשית הקשה גורמת גם לקיצור החיים עצמם, הן בשל סיכון מוגבר לאובדנות והן בשים לב לכך שההארכה של תוחלת החיים המאפיינת את האוכלוסיה בכללותה אינה נחלתם של מתמודדי תחלואת הנפש הקשה (שתוחלת חייהם דהיום נמוכה בכ-15 שנה מזאת של האוכלוסייה הכללית). לא למותר לציין שעובדה אחרונה זאת מיוחסת בעיקרה להזנחה, שהינה תולדה של קשיי התפקוד הנלווים לתחלואה. עיקר פגיעתה של התחלואה הנפשית נעוצה באיכות החיים ובסבל הרב שנגרם מימנה, בדרך כלל לאורך שנים ארוכות, ומשכך הקלה על הסימפטומים, פותחת פתח לשיקום והחלמה, לשילוב חברתי, לחיים בעלי איכות ומשמעות אחרים.

עוד נבקש להצביע על שני מאפיינים נוספים של התחלואה הנפשית שיש בהם להדגיש את החשיבות הרבה הנילוית להגדלתו של מגוון התרופות והטכנולוגיות הפסיכיאטריות בסל הבריאות. היבט אחד נוגע בעובדה כי הפתופיזיולוגיה של הפרעות הנפשיות (השתלשלות האירועים המביאה להופעת תסמיני המחלה, והדרכים בהן משפיעים גורמי מחלה שונים על תפקוד הגוף) אינה נהירה דיה, והטיפול הרפואי בה מבוסס על טיפול בסימפטומים. בשל כך, ובשים לב לסימפטומים משותפים להפרעות שונות במהותן, נדרשת מלאכה מורכבת של התאמה אישית של הטיפול התרופתי לחולה הספציפי, ולסל התרופות האישי שהוא נוטל. היבט שני נוגע לעובדה המצערת והכואבת כי בכל זמן נתון חלק ניכר ממתמודדי הנפש (הנאמד בין שלישי לשני שלישי) מצויים מחוץ למעגלי הטיפול, ולמעלה ממחצית ממתמודדי הנפש אינם מתמידים בטיפול תרופתי שניתן, ממגוון סיבות, ובכלל זה תופעות הלוואי הקשות הנלוות לתרופות. מכאן החשיבות הרבה שבהגדלה מירבית של ארסנל הכלים העומד לרשותו של הרופא המטפל, בגיבוש תוכנית טיפול מותאמת אישית, שבהצלחתו בכוחו לשנות חיי אדם מקצה לקצה.

ההחלטות של כל אחת ואחד מכם, באשר לסגירת הפער המצטבר לאורך שנים בהכללת תרופות פסיכיאטריות בסל ישפיעו על ציבור גדול מאד, וכתוצאה בעלות השלכות על החברה כולה. מדובר בלמעלה מ-200,000 חולים כרוניים קשים. ההידרשות לשירותי בריאות נפש כמובן רחבה הרבה יותר, אחד מתוך שלושה אנשים בכלל האוכלוסיה נזקק בשלב כזה או אחר בחייו לשירותי בריאות נפש על מנת להתגבר על דכאון, חרדה וכיוצא באלה, תמונת מצב שהחמירה בעידן הקורונה.

אנו פונים בבקשה שנושא חשוב זה יעמוד לנגד עיניכם בעת הדיונים וקבלת ההחלטות וכי השנה תצאו עם בשורה חדשה ותקווה למתמודדי הנפש – למען בריאותה הנפשית של החברה כולה.

בברכת הצלחה בתפקיד הציבורי החשוב אותו נטלתם ובכבוד רב,

ריבי צוק	ד"ר הלה הדס	תמי מצלאוי	איילה ראלי	גדי רוזנטל
עוצמה	אנוש	לשמ"ה	איכות בשיקום	משפחות בריאות הנפש

העתקים:

ח"כ ניצן הורביץ, שר הבריאות

פרופ' נחמן אש, מנכ"ל משרד הבריאות

ד"ר טל ברגמן, ראשת אגף בריאות הנפש

ח"כ עידית סילמן, יו"ר ועדת הבריאות בכנסת